

АПИС

Апикуното периодично информативно списание се подготвува како резултат од реализацијата на пилот проектот:

Воспоставување на приватна советодавна служба во пчеларството во Република Македонија.

Проектот е финансиски поддржан од страна на МААСП (Проект за развој на советодавните служби во македонското земјоделство), координиран од страна АПИЦЕНТАР тренинг и репро центар за пчеларство и Факултетот за земјоделски науки и храна од Скопје:

ПЗ НЕКТАР – Битола

Васко Карадаковски

ПЗ БРАТСТВО - Прилеп

Дејан Бошкоски

ПЗ МАТИЦА - Скопје

Иван Додевски

ПЗ МАТИЦА - Винаца

Илчо Костадиновски

ПЗ ПЧЕЛА - Куманово

Среќко Станковски

ПЗ МЛЕЧ – Струмица

Војислав Катранџев

ПЗ МАЛЕШЕВСКА ПЧЕЛА –

Берово

Емилија Рушковска

ПЗ ПЧЕЛА – Пробиштип

Горан Ѓуровски

ПЗ ШАРОПИН – Гостивар

Мерсел Џафери

ПЗ ЗЛАТНА МАТИЦА-Кавадарци

Пере Ризов

Уредник на АПИС

Васко Карадаковски

Помошник уредник на АПИС

Среќко Станковски

Уредник на АПИС (албански јазик)

Валон Мустафи

Објавено на:

за луѓето и пчелите. Информацијата беше објавена на ohridnews.com

Меѓутоа, состојбата на терен покажува поинаку. Прскањето не започна на 25.07.2010 туку на 16.07.2010 а продолжи и наредниот ден од посочениот датум. Сретството со кое се прскаше не да не е штетно за пчелите туку е едно од најјаките инсектициди кое и самите земјоделци од поодамна го имаат исфрлено од употреба заради неговата голема токсичност а за ЕУ не треба ни да се коментира. По остварениот контакт со одговорното лице за прскањето од ЈП „Комуналец“ - Охрид ми беше кажано дека се користело сретството по име „АКТАРА“. Земјоделците и пчеларите многу добро знаат за каков инсектицид станува збор. Досегашните информации укажуваат дека најголеми се загубите на потегот од бараки Бејбунар до Горица. Само на овој потег има уништување на околу 200 пчелни семејства. До сега најоштетени се пчеларите, Усовиќ Зоран, Јанески Јаким, Героски Димитар, Маркоски Ристе, Бошко...

На терен од пред неколку дена е излезен државниот ветеринарен инспектор и од затекнатата состојба направен е записник. Утврдено е дека се забележуваат мртви пчели околу влезот на сандаците. Визуелно е констатирано дека има загуба од 50% на пчели во сандаците. При проверка на рамките констатирано е угинување и на леглото. Исто така испратени се примероци од угинатите пчели на ветеринарниот факултет и земјоделскиот факултет од Скопје на анализа. Она што најмногу ги налуту пчеларите е изјавата дека за доброто на градот и туризмот, повеќе нема да се жалат гостите дека липите им ги гнаселе колите а за тоа да се постигне не било проблем 5-6 челарници што ќе бидат уништени. А криви биле самите пчелари што ги пуштале пчелите да идат во градот па затоа се труеле ???

Апостолоски Сашо www.pcela.mk

Работа на пчеларниците по месеци

Август

И ако овај месец се смета дека е од голема важност за припрема на пчелните семејства за зимување, тој може да биде и пресуден. Како прво, потребно е задниците да се сведат на онолку рамки и наставци на колку и ќе зимуваат. Поради тоа медишните наставци треба да се извадат а во плодиштето да се остават онолку рамки колку што се запоседнати со пчели, плус 1 до 2 рамки на двете страни. Да се извадат сите лоши рамки. Кај Д.Б и А.Ж кошниците, како и кај роевите на Л.Р рамки се советува покрај самото легло да се остават по две рамки полни со мед. Вишокот на рамки со малку мед добро е да се извадат или да се отклопи медот и пчелите да го пренесат во медните венци. Стеснувањето на помалку рамки е посебно важно за заедниците кои се ослабени со пчели. Роевите формирани оваа година треба посебно пажливо да се негуваат, за наредната сезона да станат производни друштва.

Уште на почетокот на август ќе може да се додаваат сатни основи за несње од страна на матицата, но при тоа е потребно обавезно прихранување.

Третирање против вароа е неопходно да се изврши, освен ако сме сигурни дека нема да дојде до голема зараза подоцна (доколку веќе предходно сме извршиле третирање).

Други работи

Поилките и понатаму треба да бидат на пчеларникот. И понатаму треба да се обезбеди вентилација во кошниците.

Собирањето на прополис од кошниците треба што побрзо да се заврши и да се остават пчелите да внесат доволно прополис за своите потреби.

Да се обезбедат пчеларниците од опасност од пожар.

Васко Карадаковски ПЗ НЕКТАР

Јас сум Стојан Паланчански. Ова е мојот псевдоним. Инаку Стојан Паланчански е братучед на дедо ми. Преживеал и турско и бугарско и српско.

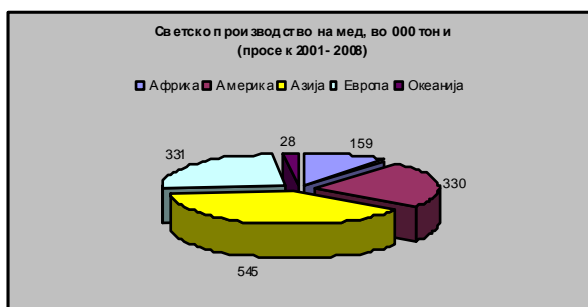
Со пчеларство се занимавам откако сум роден. Мојот прв контакт со пчелите не го паметам. Единствено се сеќавам кога мојата баба го праќаше брат ми да носи зелени сливи, а таа ги сечеше со нож и ми ги лепеше на дланките. Кој ми е крив кога сум тропал на „куќичките на пчелите“ за да ми отворат. Уште како дете повремено му помагав на татко ми во пчеларникот. Посериозно почнав да работам од есента 1986 година Јас станав шеф, а татко ми помошник. Самостојно почнав да работам од 1991 година. Почнав со две пчелни семејства, за да стигнам до сегашниот број. Приликите во државава ме натераа на некој начин да станам професионален пчелар. Не сум вистински професионалец, но немам друга работа, па пчеларството ми е главна преокупација. Пчеларам со Лангстрот-Руттов тип на сандачи, минимално модифицирани според мој вкус.

Во основа се зачувани димензиите на американската верзија на ЈР сандакот. Впрочем таа верзија е оригиналната големина, додека европската верзија се разликува за неколку милиметри, што и не е некоја битна разлика. Плодиштата се со дебелина од 40 милиметри, што е доволно за климатските услови во кои ги чувам пчелните семејства. Имам два пчеларника, северно од Крива Паланка. Првиот е на надморска висина од 830 метри (ако може да му се верува на Google, бидејќи податоците ги имам симнато од таму), со околу 100 пчелни семејства, а вториот на надморска висина од 920 метри, со околу 60 пчелни семејства. И двата се близу до река, па пашата се движи од таа надморска висина па до 1200-1300 метри. Теренот е планински, со шуми и ливади. Ова е мојот начин на зазимување на пчелните семејства. Не тврдам дека е најдобар и дека не може да зазимувам подобро, но после повеќе разни обиди на зазимување го одбрав овој како најпрактичен за мене и условите во кои пчеларам. Пчелните семејства ги зазимувам во едно плодиште. Во почетокот зазимував во две, но се покажа дека за климатските услови и пашни прилики што владеат кај мене, подобро е зазимување во едно плодиште. Пчелните семејства зазими во две плодишта заостанува во раниот пролетен развој, па морав во март да го отстранам долното плодиште. Подоцна преминав на зазимување во едно плодиште и тоа се покажа подобро решение. Едно плодиште е доволно, бидејќи немам летни паши, па семејствата наесен се релативно слаби. Почетокот на зазимувањето не е точно дефиниран. Може да се рече дека зазимувањето започнува веднаш по презимувањето на пчелните семејства. Ако семејството не се развие напролет, тогаш и самото зазимување претставува проблем. Добро развиено пчелно семејство е гаранција дека ќе собере доволни резерви на храна и самото ќе се припреми за зимата. Но кај нас владее уверување дека зазимувањето започнува со отстранувањето на медиштата, па и јас ќе го земам тој момент како почеток на зазимување. Моите пчеларници се на терен изложен на сонце, па медиштата не ги отстранувам до крајот на август. Кога ќе попуштат големите летни горештини, ги отстранувам медиштата и веднаш поставувам по две ленти Варостоп. Тоа е бугарски лек против вароата, со активна материја флуметрин. На тој начин избегнувам едно дополнително отворање на кошниците. Секогаш работам сам, па есенски преглед извршувам на 15-20% од кошниците. Со овој преглед добивам општа слика за состојбата на пчеларникот. Во принцип избегнувам било какво разместување на рамките во сандакот. Ако нема поголема потреба, оставам онака, како што самите пчели си подредиле. Тие со милениуми си го средувале живеалиштето сами, без некој да им преуредува и успешно опстојувале. Резервите на храна ги утврдувам со мерење на кошниците. Тука сум принуден да барам помошник. За еден ден ја завршувам работата во двата пчеларника. Од добиената тежина ја одземам тежината на сандакот и ја добивам приближната резерва на храна. Се трудам да ги зазимам на 12-15 килограми. Во одредени случаи сум зазимувал и на помалку од 12 килограми, но никогаш не оставам повеќе од 15 килограми. Инаку семејството нема доволно слободен простор, па заостанува во пролетниот развој. Ако има доволно храна, воопшто не преземам никакви активности. Им оставам на пчелите сами да си ја распоредат храната по нивниот инстинкт. По потреба додавам или одземам рамки со мед. Есенско стимулативно прихранување не практикувам. Дури сум на мислење дека е штетно. Пчелите се исцрпуваат преработувајќи ја додадената храна, па наместо корист, имаат само штета. Освен лентите против вароа, други лекови не им давам. Со самото поставување на пчеларникот на терен изложен на сонце, голем број од болестите не се во состојба да се развијат во мера која значително ќе им штети на пчелите. Ноземозата и варовото легло се болести на кои им погодува студена и влажна клима. Кај мене е избегнато и првото и второто. Пчеларниците се на доста стрмен терен, па не постои опасност од влага, а и магла ретко се задржува. Има доволно сончеви денови во текот на зимата за прочисни излети. После 5-6 седмици од поставувањето на лентите против вароа, ги отстранувам. Со тоа семејството го сметам за зазимено. Нема никакви додатни изолации на поклопната даска. Во текот на целата сезона на поклопната даска имам неколку листа од весник и стиропор од 2 центиметри. Кон крајот на октомври им ги смалувам влезовите на 4-5 центиметри и повеќе немам никакви активности на пчеларникот.

МЕЃУНАРОДНА ТРГОВИЈА СО МЕД

Медот претставува еден од ретките прехранбени производи кои не се хемиски третираны. Тој претставува значаен производ во човековата исхрана, а неговата употреба има благоприятни дејства врз човековиот организам бидејќи претставува вредна биолошка храна која во својот состав има многу важни микроелементи. Во моментов, производството на мед на светско ниво се оценува дека изнесува 1.5 милиони тони..

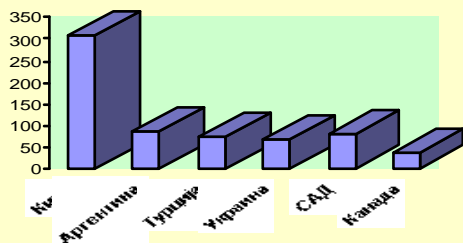
Ова производство претставува помалку од 1% од вкупното производство на шеќер. Во понатамошниот текст анализирани се податоци кои ќе допринесат за добивање на сознанија за состојбата со производство на мед на светско ниво по одредени континенти, како и сознанија за клучните земји, учеснички во меѓународната трговија на мед. Исто така изнесени се податоци за приносот на мед кои го имаат производителите во позначајните земји, производители на мед. Податоците за да се утврди производството на мед во одредени континенти и земјите кои се одбрани како најголеми учесници во трговијата со мед се добиени од базата на статистички податоци на ФАО (www.faostat.fao.org), а податоците за учеството на најголемите производители на мед во увозот и извозот се добиени со анализа на разни текстови од (www.apiservices.com).

Извор: Пресметки врз база на податоци од www.faostat.fao.org

Најголемо производство има во Азија, Америка, Европа. На овие три континента е сконцентрирано преку 90% од вкупното производство на мед кое учествува во меѓународниот и домашниот промет. За да може да се утврди кои се земјите лидери во производството на мед издвоени се податоци кои се прикажани на следниот графикон.

Главни производители на мед, во 000 тони
(просек 2001 - 2008)

Извор Пресметки врз база на податоци од: www.faostat.fao.org однесуваат за 2001 година.

Табела1: Трговски показатели за селкитрани земји

Земја	Производство т/год.	Извоз т/год.	Увоз т/год.	Потрошувачка кг/жител	Принос кг/семејство
Кина	254000	103000	n/a	0.1	50
САД	84000	5000	79000	0.6	30
Аргентина	80000	88000	n/a	<0.1	37
Турција	60000	18000	0	0.7	n/a
Украина	60000	15000	0	0.8	15
Јапонија	3000	0	40000	0.3	15
Канада	32000	15000	3000	0.7	66
Шпанија	32000	9500	7500	0.8	18
Германија	35000	15000	105000	1.5	40
Грција	33000	18000	3000	1.8	26
Италија	24000	20	10000	0.6	20
Унгарија	24000	15000	100	0.9	40
Велика Британија	3000	0	20000	0.4	11

Извор: Book of Honey, Chapter 10, www.bee-hexagon.net

. Во Европската Унија, само Грција и Унгарија, успеваат да ја задоволат домашната потрошувачка со сопственото производство, меѓутоа овие две држави се исто така и нето извознички на мед. Земјите кои се значајни извознички на мед Кина и Аргентина, имаат висок степен на задоволување на побарувачката за мед со домашно то производство, меѓутоа кај овие земји потрошувачката на мед по жител е многу ниска. Земјите кои се во развој како Кина, Аргентина, Индија, Бразил и Египет конзумираат 0.1 до 0.2 кг по глава на жител. Поразвиените земји, генерално гледано конзумираат поголеми количини. Значајно влијание при тоа имаат и културните навики и влијанија. Во Европската Унија најголема потрошувачка на мед има во Грција, 1.8 кг/жител, потоа Германија 1.5кг/жител. Потрошувачката на мед кај останатите разгледувани земји членки на ЕУ, како Италија, Шпанија, Франција и Унгарија се движи од 0.6-0.9 кг/жител. Што се однесува до приносот, најголем принос на мед по пчелно семејство има во Израел, просечно 64 кг/семејство. Израел исто така се карактеризира со највисок број на професионални пчелари. Во услови на топла клима во текот на целата година овозможуваат добри услови за производство на мед. Земји со висок принос на мед по пчелно семејство (преку 40 кг) се: Кина, Германија и Канада. Најниско ниво на принос на мед имаат Индија, Велика Британија и Египет со 8.5 до 11 кг по пчелно семејство. Од особено значење за Република Македонија се земјите кои се припаднички на ЕУ, а кои се значителни увознички на мед, Тука пред се станува збор за Германија која е најголем увозник на мед, која во 2001 има увезено 105000 тони мед, што претставува 3 пати повеќе мед отколку што било нејзиното домашно производство. Од друга страна пак Германија е значаен надворешно трговски партнер на Република Македонија за земјоделско-прехранбени производи што претставува дополнителна можност за пласман на евентуалниот вишок на мед од Република Македонија.

Дарко Шекеринов

Во рамките на проектот "Проект за развој на советодавната служба" во македонското земјоделство а во рубриката информации од пчеларските здруженија ве информираме дека во интерес на збогатување на медоносната паша нашиот член, пчелар Бошнаковски Љупчо се зафати со производство на медоносни растенија "Еводија", "Хибискус" и "Будлеа".

Ланската година тој во околината на својот пчеларник засади околу 150 броја од овие растенија. Секој кој е заинтересиран за набавка на овие растенија, може да се јави директно на производителот на телефоните : 078 203 336 или 072 318 264 .

Емилија Рушковска

ПЗ МАЛЕШЕВСКА ПЧЕЛА – Берово